

Nr 275.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av en mellan Sverige och Island träffad handelsöverenskommelse; given Stockholms slott den 13 april 1945.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollen över handels- och utrikesdepartementetsärenden för den 6 april 1945 och över handelsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed äska riksdagens godkännande av en den 7 april 1945 mellan Sverige och Island träffad handelsöverenskommelse.

GUSTAF.

Bertil Ohlin.

**Handelsöverenskommelse
mellan
Sverige och Island.**

I syfte att utbygga varuutbytet mellan Sverige och Island har följande överenskommelse träffats:

Artikel 1.

Svenska Regeringen kommer att medgiva utförsel till Island och Isländska Regeringen kommer att medgiva införsel från Sverige av de varor, som angivas i bifogade förteckning I¹.

Artikel 2.

Isländska Regeringen kommer att medgiva utförsel till Sverige och Svenska Regeringen kommer att medgiva införsel från Island av de varor, som angivas i bifogade förteckning II¹.

Artikel 3.

De båda regeringarna komma att, i den utsträckning det inhemska försörjningsläget medgiver, i möjligaste mån underlätta utförseln respektive införseln jämväl av varor utöver de i förteckningarna I och II upptagna kvantiteterna och varuslagen.

Artikel 4.

De båda regeringarna förklara sig beredda att å ömse sidor lämna de valuta-tillstånd, som erfordras för fullgörande av betalningen av de i denna överenskommelse förutsedda varuleveranserna.

Artikel 5.

Denna överenskommelse skall ratificeras av Hans Maj:t Konungen av Sverige, under förbehåll av riksdagens godkännande, och av Hans Excellens Islands President.

Överenskommelsen skall träda i kraft å dagen för ratifikationernas utväxling, som skall äga rum i Stockholm så snart ske kan, och gälla tills vidare till och med den 31 mars 1946.

Som skedde i Stockholm i två exemplar på svenska och isländska språken, den 7 april 1945.

För Sverige:
HERMAN ERIKSSON.

För Island:
STEFÁN JOH. STEFÁNSSON.

¹ Här utesluten.

Promemoria
angående svenska inköp av sill från Island.

Priset, som beräknas exklusive tomtunnor och salt, skall icke överstiga 58 svenska kronor per tunna prima, efter den 1 augusti 1945 saltad, huvudskuren och magdragen islandssill om 100 kg netto saltdrucken vikt och gäller f. o. b. nordisländsk hamn. För saltning av sillen skall användas 25 kg salt per tunna. Härtill kommer erforderlig kvantitet salt för lakning.

Av den angivna kvantiteten salt sill skola, därest från svensk sida så påfordras och meddelande därom lämnas isländska vederbörande före 1 juli 1945, intill 25 procent kunna utbytas mot sockersaltad sill. Priset för denna sill f. o. b. nordisländsk hamn skall icke överstiga 60 svenska kronor per tunna prima, efter den 1 augusti sockersaltad, huvudskuren och magdragen islandssill om 95 kg netto saltdrucken vikt. Därest de svenska importörerna så påfordra, skall den sockersaltade sillen levereras i tunnor med en vikt av 100 kg netto saltdrucken vikt per tunna mot pristillägg efter överenskomelse med de isländska exportörerna. Priset beräknas exklusive tomtunna, salt, socker och salpeter. Sillen skall vara beredd enligt sedvanlig metod för sockersaltning och alltså före packning i tunna vara mjölad i blandning av salt och socker. Beredningen skall ske med användande av 6 kg socker, 14 kg salt och 200 gr salpeter per tunna. Härtill kommer erforderlig kvantitet salt för lakning.

För importen erforderliga tomtunnor salt, socker och salpeter skola tillhandahållas av de svenska importörerna. Av de tomtunnor, som Sildarutvegsnefnd inköpt i Sverige, skola för möjliggörande av ifrågavarande import efter de svenska importörernas önsknings på dem överlåtas sammanlagt intill 125 000 tunnor till inköpspris. Från isländsk sida förklarar man sig beredd att på svensk begäran på allt sätt medverka till anskaffande och transport till Island av erforderliga kvantiteter salt. Det förutsättes, att tunnor och salt kunna tillhandahållas på respektive saltningsplats till kostnader, som av vederbörande svenska myndigheter kunna godtagas.

Stockholm den 7 april 1945.

Skrivelse från ordföranden i den svenska delegationen till ordföranden i den isländska delegationen.

Stockholm den 7 april 1945.

Herr Ordförande.

Under hänvisning till den i dag undertecknade handelsöverenskommelsen mellan Sverige och Island har jag äran meddela följande.

Med hänsyn till att värdet av de i detta avtal förutsedda svenska varuleveranserna till Island väntas komma att överstiga värdet av de isländska varu-

leveranserna till Sverige, förutsätter man från svensk sida, att betalningarna för sistnämnda leveranser i allmänhet skola erläggas i svenska kronor i Sverige. Det förutsättes vidare, att betalningarna för de svenska varuleveranserna till Island skola fullgöras i första hand med utnyttjande av de svenska kronor, som sålunda ställas till Islands förfogande, i andra hand med svenska kronor, som kunna erhållas genom försäljning till Sveriges Riksbank eller svenska valutabanker av sådana utländska valutor, varom överenskommelse kan träffas mellan Sveriges Riksbank och Landsbanki Islands.

Mottag, Herr Ordförande, försäkran om min utmärkta högaktning.

HERMAN ERIKSSON.

**Skrivelse från ordföranden i den isländska delegationen till
ordföranden i den svenska delegationen.**

Stockholm den 7 april 1945.

Herr Ordförande,

Jag har äran erkänna mottagandet av Eder skrivelse denna dag av följande lydelse:

»Under hänvisning till den i dag undertecknade handelsöverenskommelsen mellan Sverige och Island har jag äran meddela följande.

Med hänsyn till att värdet av de i detta avtal förutsedda svenska varuleveranserna till Island väntas komma att överstiga värdet av de isländska varuleveranserna till Sverige, förutsätter man från svensk sida, att betalningarna för sistnämnda leveranser i allmänhet skola erläggas i svenska kronor i Sverige. Det förutsättes vidare, att betalningarna för de svenska varuleveranserna till Island skola fullgöras i första hand med utnyttjande av de svenska kronor, som sålunda ställas till Islands förfogande, i andra hand med svenska kronor, som kunna erhållas genom försäljning till Sveriges Riksbank eller svenska valutabanker av sådana utländska valutor, varom överenskommelse kan träffas mellan Sveriges Riksbank och Landsbanki Islands.»

Jag har samtidigt äran bekräfta, att enighet föreligger mellan isländska och svenska vederbörande om de i Eder skrivelse angivna riktlinjerna för fullgörandet av betalningarna mellan Island och Sverige.

STEFÁN JOHANN STEFÁNSSON.

Utdrag av protokollet över handelsärenden rörande främmande makt eller dess förhållanden m. m., hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 april 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ohlin, anför efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för finans- och folkhushållningsdepartementen:

Varuutbytet mellan Sverige och Island har sedan gammalt karakteriserats av en relativt betydande import från Island av huvudsakligen livsmedel, i första hand salt sill, under det att den svenska exporten till Island främst bestått av trävaror, papper, maskiner och apparater m. m. Till belysande av varuomsättningens storlek de bägge länderna emellan må nämnas, att enligt vår officiella statistik varuutbytet mellan Sverige och Island under perioden 1937—1941 uppgick till följande ungefärliga värden i miljoner kronor räknat:

	Sveriges export till Island	Islands export till Sverige	Hela varuom- sättningen mellan Sverige och Island
1937	3·9	6·0	9·9
1938	3·0	7·3	10·3
1939	2·8	9·2	12·0
1940	0·7	1·5	2·2
1941	0·1	1·2	1·3

På grund av de av krigsutvecklingen betingade transportsvårigheterna avstannade varuutbytet helt från och med år 1942.

De kommersiella förbindelserna mellan Sverige och Island ha hittills icke varit föremål för avtalsenlig reglering. Jämlikt deklarationen den 13 juni 1856 till handels- och sjöfartsraktaten den 2 november 1826 mellan Sverige och Danmark tillerkändes emellertid Sverige och Island behandling såsom mest gynnad nation i respektive länder.

Sedan isländska regeringen under hösten 1944 till svenska beskickningen i Reykjavik framfört önskemål om inledande av underhandlingar med svenska regeringen om avslutande av en handelsöverenskommelse mellan Sverige

och Island, beslöt Kungl. Maj:t den 26 januari 1945 att förhandlingar i sådant syfte skulle upptagas med isländska regeringen.

För att föra dessa förhandlingar utsåg Kungl. Maj:t samtidigt en delegation, bestående av f. d. generaldirektören H. Eriksson, tillika ordförande, vice ordföranden i statens industrikommission, direktören S. R:son Sohlman, sektionschefen i statens trafikkommission, direktören T. Petterson, t. f. byråchefen i utrikesdepartementet L. A. L. Belfrage samt ordföranden i Sveriges sill- och fiskimportörförening u. p. a., direktören O. Leffler. Därjämte tillkallade ministern för utrikes ärendena sekreteraren i statens handelskommission S. Bernunger att såsom sakkunnig biträda vid förhandlingarna. Såsom sekreterare förordnades attachén i utrikesdepartementet N. Montan.

Underhandlingarna, som förts i Stockholm innevarande år och från svensk sida grundats på yttranden från statens industri-, livsmedels- och handelskommissioner, hava numera slutförts och resulterat i ett förslag till handelsöverenskommelse, som jag nu anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning.

Avtalsförslaget omfattar *dels* en konventionstext, upptagande fem artiklar, jämte därtill hörande två förteckningar och en promemoria, *dels* en skrivväxling mellan ordförandena i de svenska och isländska delegationerna beträffande regleringen av betalningarna för de enligt överenskommelsen förutsedda ömsesidiga varuleveranserna. Avtalsförslaget omfattande handlingar torde såsom bilagor (Bilagor A—F)¹ få fogas till statsrådsprotokollet.

Avtalstexten innehåller i huvudsak följande. Enligt artikel 1 förpliktar sig svenska regeringen att medgiva utförsel och isländska regeringen att medgiva införsel av de varor, som angivas i till överenskommelsen fogad förteckning I. Enligt artikel 2 förpliktar sig isländska regeringen att medgiva utförsel och svenska regeringen att medgiva införsel av de varor, som angivas i till överenskommelsen fogad förteckning II. Artikel 3 stadgar, att de båda regeringarna skola, i den utsträckning det inhemska försörjningsläget medgiver, i möjligaste mån underlätta utförseln, respektive införseln jämväl av varor utöver de i förteckningarna I och II upptagna kvantiteterna och varuslagen. Artikel 4 innehåller bestämmelser rörande utfärdandet av erforderliga valutatillstånd för fullgörandet av betalning av de ömsesidiga varuleveranserna. Artikel 5 innehåller bestämmelser angående överenskommelsens ikraftträdande samt giltighetstid. Överenskommelsen, som för Sveriges del förutsätter godkännande av riksdagen, skall gälla tills vidare till och med den 31 mars 1946.

Såsom förut nämnts hänvisa artiklarna 1 och 2 i avtalsförslaget till två bilagda förteckningar, i vilka finnas angivna kvantitets- eller värdeuppgifter rörande sådana varuslag, beträffande vilka de båda regeringarna förbundit sig att bevilja export- respektive importlicenser. I en till överenskommelsen fogad promemoria angående svenska inköp av sill från Island redogöres närmare för de pris- och kvalitetsbestämmelser, varom enighet nåtts vid förhandlingarna.

¹ Bilagorna A samt D—F, vilka fränsett dateringen och underskrifterna äro likalydande med vid propositionen fogade handlingar, hava här uteslutits. Likaledes hava bilagorna B och C, upptagande de båda till konventionstexten hörande förteckningarna, här uteslutits.

I den tidigare omnämnda skriftväxlingen mellan ordförandena i de båda delegationerna förutsättes, att betalningarna för de i avtalet förutsedda varuleveranserna skola erläggas i svenska kronor i Sverige, varvid betalningarna för de svenska leveranserna, vilkas värde väntas komma att överstiga de isländska, i första hand skola ske med sådana medel, som ställas till Islands förfogande genom export till Sverige. I andra hand skola dessa betalningar fullgöras genom försäljning till Sveriges riksbank eller svenska valutabank av sådana valutor, varom överenskommelse kan träffas mellan Sveriges riksbank och Landsbanki Islands.

Föreliggande förslag till handelsöverenskommelse skapar förutsättning för en ur folkförsörjningssynpunkt icke oväsentlig import till Sverige av livsmedel, främst salt sill. Förslaget förutser även export till Island av ett betydande antal svenska industriprodukter, för vilka isländskt köpintresse anmälts. Häribland märkes material till kraftstationsanläggningar, fyrmaterial, elektriska motorer och annan elektrisk materiel, telefonmateriel, marinmotorer, jordbruksmaskiner, separatorer, kylskåp, papper och papp, tändsticker, diverse verktyg, trävaror och trähus m. m. samt ett antal silltunnor för möjliggörande av import av motsvarande antal tunnor sill. För tillgodoseende av från isländsk sida framfört önskemål om inköp i Sverige av ytterligare ett antal fiskebåtar utöver de 45 båtar, som genom isländska beskickningen i Stockholm tidigare beställts i Sverige, ha bland de svenska exportutfästelserna upptagits 55 fiskebåtar, som avses skola kunna efter samråd med statens trafikkommission beställas vid svenska varv.

Under förhandlingarna har från svensk sida även upptagits en del frågor, som beröra de svenska fiskarens arbetsförhållanden vid fiske invid de isländska farvattnen. Sålunda ha bl. a. framförts önskemål om att de svenska fiskarena måtte beredas bättre möjligheter att ombesörja nödiga åtgärder innanför den isländska territorialgränsen för att bevara sina fångster och sköta sina redskap. Ifrågavarande önskemål komma närmare att preciseras i skrivelse från ordföranden i den svenska delegationen till ordföranden i den isländska delegationen.

Då det föreliggande avtalsförslaget synes mig vara ägnat att främja handelsförbindelserna mellan Sverige och Island, får jag förorda förslagets godkännande.

Föredragande departementschefen uppläser härefter det förslag till handelsöverenskommelse mellan Sverige och Island med tillhörande skrivelser, för vilket han i det föregående redogjort, samt hemställer, under erinran att det torde ankomma på ministern för utrikes ärendena att göra framställning rörande undertecknandet, att Kungl. Maj:t måtte för sin del godkänna nämnda förslag.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Folke Lyberg.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 april 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Under erinran att Kungl. Maj:t denna dag på föredragning av chefen för handelsdepartementet godkänt förslag till handelsöverenskommelse mellan Sverige och Island, varom enighet nåtts vid i Stockholm förda förhandlingar mellan svenska och isländska vederbörande,

hemställer ministern, att Kungl. Maj:t måtte

bemyndiga f. d. generaldirektören H. Eriksson att för Sveriges del underteckna densamma.

Till vad ministern sålunda hemställt, vari övriga statsrådsledamöter förena sig, behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

C.-F. Högstedt

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 april 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Ohlin, anför efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena samt cheferna för finans- och folkhushållningsdepartementen:

Sedan Kungl. Maj:t den 6 april 1945 bemyndigat f. d. generaldirektören H. Eriksson att för Sveriges del underteckna ett av Kungl. Maj:t samma dag på min föredragning godkänt förslag till handelsöverenskommelse mellan Sverige och Island, varom enighet nåtts vid i Stockholm förda förhandlingar mellan svenska och isländska vederbörande, har sagda överenskommelse den 7 april 1945 blivit vederbörligen undertecknad.

I anledning av de vid berörda anmälan angivna önskemålen om förbättrade arbetsförhållanden för svenska fiskare under fiske vid Island har därjämte en skriftväxling, daterad sistnämnda dag, ägt rum mellan ordförandena i de svenska och isländska delegationerna. Skriftväxlingen, vilken här icke lärer behöva återgivas, torde genom avskrift få delgivas riksdagens vederbörande utskott. Nämnas må emellertid, att den isländska delegationens ordförande förklarat sig beredd att hos isländska regeringen till välvilligaste prövning anbefalla de angivna önskemålen.

Jag hemställer nu, under åberopande av vad jag den 6 april 1945 anförte vid anmälan inför Kungl. Maj:t av ifrågavarande förslag till handelsöverenskommelse, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen godkänna överenskommelsen jämte tillhörande skrivelser. De båda vid överenskommelsen fogade varuförteckningarna synas därvid lämpligen icke böra återgivas i propositionen utan torde få genom avskrift delgivas riksdagens vederbörande utskott.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Folke Lyberg.